

EXODUS

18-19

Jethro adviseert Mozes en Israël bereidt zich bij de Sinaï voor op Gods verbond.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/exodus/18-19

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	De plaats van Exodus 18 in de tijdlijn	2 min	4
2	Jethro brengt Mozes' gezin terug	2 min	4
3	Zippora en de zonen van Mozes	5 min	6
4	Jethro erkent de macht van Jahweh	3 min	8
5	Jahweh boven de goden van de volken	4 min	10
6	Mozes spreekt alleen recht over Israël	3 min	12
7	Jethro adviseert Mozes te delegeren	3 min	14
8	Onderwijs en een rangorde van rechters	3 min	16
9	Moeilijke zaken blijven voor Mozes	3 min	17
10	Israël komt aan bij de berg Sinaï	2 min	18
11	Israël als koninkrijk van priesters	2 min	19
12	Gods volk als Zijn persoonlijk eigendom	2 min	20
13	Oordeel over Israël en redding van de rest	2 min	22
14	Het overblijfsel als het ware Israël	2 min	23

15	De gemeente als koninklijk priesterschap	3 min	25
16	Het Koninkrijk gaat naar een ander volk	2 min	26
17	God biedt Israël een verbond aan	3 min	27
18	Het verbond als een huwelijk	2 min	28
19	Israël als Gods vrouw en Mozes als profeet	2 min	30
20	De heilige berg wordt afgegrensd	3 min	32
21	Heiliging door tijdelijke onthouding	3 min	33
22	God daalt neer op de berg Sinäi	3 min	36
23	Gods stem, de wet en Israëls ongehoorzaamheid	3 min	38
	Om verder te lezen		40

1

De plaats van Exodus 18 in de tijdlijn

We komen nu bij Exodus hoofdstuk 18. Dit is eigenlijk het laatste voorval waarover we lezen voordat de Israëlieten bij de berg Sinaï aankomen. Zoals ik in de vorige lezing zei, weet ik niet voor honderd procent zeker of dit chronologisch werkelijk vóór de aankomst bij de berg Sinaï thuishoort. Als dit hier op de juiste chronologische plaats wordt verteld, moet God vóór hun aankomst bij de berg Sinaï al iets van Zijn wet aan Mozes hebben geopenbaard. Dat is mogelijk, maar het lijkt enigszins vreemd.

Het kan zijn dat God voor elk afzonderlijk geval profetisch openbaarde wat Zijn hemelse wet voorschreef in de zaken waarover Mozes met Hem sprak. Dat wil zeggen: God heeft in Zijn eigen hart een wet die Hij toen nog niet had gecodificeerd, opgeschreven of schriftelijk aan iemand had gegeven. Maar we zouden kunnen zeggen dat Zijn wet eeuwig is, in die zin dat die eenvoudigweg Zijn eigen natuur van rechtvaardigheid enzovoort belichaamt. Wanneer mensen moesten weten hoe ze hun juridische geschillen moesten oplossen en wat de rechtvaardige oplossing zou zijn, heeft God mogelijk per geval aan Mozes geopenbaard wat Zijn wet in zo'n zaak voorschreef. Toen ze vervolgens bij de Sinaï kwamen, liet God die wet daadwerkelijk opschrijven, zodat Mozes die niet voortdurend stukje bij beetje hoefde te ontvangen. Dat is een mogelijkheid. De andere mogelijkheid is dat dit misschien plaatsvond terwijl ze bij de Sinaï waren, hoewel het eerder in het verslag is opgetekend.

Er staat:

2

Jethro brengt Mozes' gezin terug

Toen Jethro, de priester van Midian, de schoonvader van Mozes, alles hoorde wat God voor Mozes en Zijn volk Israël gedaan had, namelijk dat de HEERE Israël uit Egypte geleid had,

EXODUS 18:1

Ik weet niet hoe hij daarvan hoorde, hoewel het in de hele streek groot nieuws kan zijn geweest en hij het bericht misschien heeft gehoord. Bedenk dat Mozes, toen hij Jethro om toestemming vroeg om te vertrekken, niet had gezegd dat hij van plan was de kinderen van Israël uit Egypte te gaan bevrijden. Hij zei alleen:

Toen ging Mozes weg en keerde terug naar zijn schoonvader Jether. En hij zei tegen hem: Laat mij toch gaan om terug te keren naar mijn broeders, die in Egypte zijn, om te zien of zij nog leven. En Jethro zei tegen Mozes: Ga in vrede.

EXODUS 4:18

Het is mogelijk dat hij dacht dat Jethro het een krankzinnig idee zou vinden om de confrontatie met de farao aan te gaan. Daarom liet hij niet blijken dat dit zijn opdracht zou zijn. Of Jethro dit eerder van Mozes had vernomen of niet, hij beseft nu wat er is gebeurd. Hij heeft erover gehoord en hij is werkelijk onder de indruk van zijn schoonzoon en van wat er is gebeurd.

Toen nam Jethro, de schoonvader van Mozes, Zippora, de vrouw van Mozes, mee nadat Mozes haar had teruggestuurd, samen met haar twee zonen. De ene heette Gersom, want Mozes had gezegd:

nam Jethro, de schoonvader van Mozes, Zippora, de vrouw van Mozes (nadat deze haar teruggestuurd had), met haar twee zonen, van wie de naam van de één Gersom was, want, had hij gezegd, ik ben een vreemdeling geweest in een vreemd land.

EXODUS 18:2-3

Gersom betekent 'een vreemdeling hier' of 'een vreemdeling daar'. De andere heette Eliëzer, want hij had gezegd:

En de naam van de ander was Eliëzer, want, had hij gezegd, de God van mijn vader is mij tot hulp geweest en heeft mij gered van het zwaard van de farao.

EXODUS 18:4

Eliëzer betekent 'hulp' of 'God is hulp'. El betekent natuurlijk God. God is hulp. Hij zegt:

Hij heeft me gered van het zwaard van de farao.

3

Zippora en de zonen van Mozes

Dat is interessant, want we weten niet wanneer Eliëzer geboren is. Gersom werd geboren, en dat werd opgetekend voordat Mozes Midian verliet om de confrontatie met de farao aan te gaan. Maar we lezen wel dat hij, toen hij het huis van Jethro verliet, zijn vrouw en zijn zonen, meervoud, op een ezel zette. We zagen dat ze bij de overnachtingsplaats kwamen waar het voorval plaatsvond waarbij zijn zoon,

enkelvoud, besneden moest worden. Zippora deed dat en lijkt er vervolgens over te hebben geklaagd. Hier in vers 2 staat dat Mozes haar naar huis had teruggestuurd. Na dat ene voorval in Exodus hoofdstuk 4 hebben we niets meer over haar gelezen.

Het lijkt erop dat wat er toen gebeurde misschien oude wonden tussen Zippora en Mozes heeft opengereten. Zij hadden eerder van mening verschild over de vraag of hun zoon besneden moest worden. Mozes heeft misschien gedacht: 'Ik kan niet op twee fronten tegelijk strijden. Ik moet de confrontatie met de farao aangaan. Ik wil niet ook thuis met mijn vrouw strijden, dus ga jij maar terug en blijf bij je vader.'

Eigenlijk komt 'haar terugsturen' van hetzelfde stamwoord als het Hebreeuwse woord voor echtscheiding. In het Hebreeuws betekent van je vrouw scheiden dat je haar wegstuurt. Sommigen denken dat Mozes van haar gescheiden was, hoewel dat niet noodzakelijk zo hoeft te zijn, want er bestaat ook het gewone woord voor wegsturen. Hij kan haar eenvoudig hebben teruggestuurd naar het huis van haar vader, omdat het niet praktisch zou zijn als ze met hem meereisde.

Het probleem hier is dat in hoofdstuk 4 slechts één zoon aan de orde was en dat slechts één zoon werd besneden, hoewel er zonen bij de vrouw op de ezel hadden gezeten. We lijken het beeld te krijgen van drie mensen die op een ezel rijden: Zippora en twee zonen. Een van die zonen wordt besneden en de andere niet. Dat roept vragen op. Wanneer werd Eliëzer geboren?

Het is bij me opgekomen dat één oplossing zou kunnen zijn dat Zippora zwanger was van Eliëzer. Daarom was zijn besnijdenis nog niet aan de orde gekomen, maar reisde hij in haar buik op de ezel mee. Dan zaten er slechts twee mensen op de ezel, plus een baby in de buik. Dat zou verklaren hoe er gezegd kon worden dat Zippora en de zonen van Mozes de reis maakten, terwijl het slechts bij één zoon nodig werd geacht hem te besnijden. Ook hebben we daarvoor eigenlijk maar over de geboorte van één zoon gelezen. Dat vonden we—

in Exodus hoofdstuk 2. Er staat in vers 21:

Mozes stemde erin toe bij de man te blijven wonen. En hij gaf zijn dochter Zippora aan Mozes.

EXODUS 2:21

Dan gaat het verhaal verder, en bijna het eerstvolgende waarover we lezen is de brandende braamstruik en het vertrek van Mozes uit Midian. Het is duidelijk dat deze geboorte van Gersom bijna op elk moment in de veertig jaar dat Mozes daar woonde, kan hebben plaatsgevonden. Als hij vroeg tijdens zijn verblijf met Zippora trouwde, zou je verwachten dat Gersom vrij vroeg in dat verblijf geboren werd en tegen de tijd van het voorval met de brandende braamstruik bijna veertig jaar oud was.

Aan de andere kant: als bij Mozes hetzelfde patroon gold als bij Abraham, Izak en Jakob, namelijk dat hun vrouwen na hun huwelijk lange tijd onvruchtbaar waren, dan kon Zippora misschien de eerste dertig jaar van hun huwelijk geen kinderen krijgen. Misschien was Gersom nog maar net geboren en was hij een baby, of in elk geval heel jong, toen het voorval met de brandende braamstruik plaatsvond. De volgende baby bevond zich misschien in de baarmoeder.

Ons wordt niets verteld over de geboorte van een tweede baby. Toch reden er volgens het verhaal twee zonen op de ezel mee, terwijl slechts één zoon werd besneden. Daarom denk ik dat Mozes weliswaar een tweede zoon had, maar dat die zich nog in de baarmoeder bevond. De kwestie van de besnijdenis van die zoon kwam niet aan de orde toen Zippora en Mozes samen waren, en het kind kan geboren zijn nadat zij uit elkaar waren gegaan. Als dat waar is, dan had Eliëzer, de tweede zoon, zijn vader vóór die tijd nog nooit gezien.

Wat interessant is, is dat zijn zonen, anders dan die van alle andere helden van de Bijbel vóór Mozes, nergens een belangrijke rol spelen. Toen Mozes stierf, is nooit overwogen dat zijn zonen zijn positie zouden overnemen. In plaats daarvan deed Jozua dat. Hoewel Mozes de onbetwiste leider en grondlegger van Israël was, lijken zijn zonen daarna nooit echt een bijzondere positie in Israël te hebben gehad.

Misschien zijn ze daarna in Midian opgevoed. Dit bezoek van Zippora aan haar vader is misschien alleen maar een bezoek geweest. Het kan zelfs zo zijn dat Mozes en zij feitelijk gescheiden waren en dat zij en de zonen van Mozes bij haar vader in Midian bleven, terwijl Mozes de kinderen Israëls leidde. Ons wordt niet genoeg verteld om het antwoord op ook maar een van die vragen te weten, maar ik wijs erop dat dit kwesties zijn die overwogen moeten worden.

4

Jethro erkent de macht van Jahweh

Nu vers 5:

Toen Jethro, de schoonvader van Mozes, met diens zonen en diens vrouw bij Mozes in de woestijn kwam, bij de berg van God, waar Mozes zijn kamp had opgeslagen,

EXODUS 18:5

Vermoedelijk betekent dat de berg Sinaï, maar tot nu toe is niet vermeld dat ze de berg Sinaï hebben bereikt. Dit is een van die dingen waardoor ik me afvraag of dit misschien buiten de chronologische volgorde wordt vermeld.

liet hij tegen Mozes zeggen: Ik, je schoonvader Jethro, kom naar je toe met je vrouw en met haar beide zonen die bij haar zijn. Toen ging Mozes naar buiten, zijn schoonvader tegemoet. Hij boog zich en kuste hem. En zij vroegen naar elkaars welstand en gingen de tent binnen. Mozes vertelde zijn schoonvader alles wat de HEERE ter wille van Israël met de farao en de Egyptenaren gedaan had, al de moeite die hun onderweg getroffen had, en hoe de HEERE hen gered had. Jethro verheugde zich over al het goede dat de HEERE aan Israël gedaan had, dat Hij het gered had uit de hand van de Egyptenaren. En Jethro zei: Geloofd zij de HEERE, Die jullie gered heeft uit de hand van de Egyptenaren en uit de hand van de farao, Die dit volk van onder de hand van de Egyptenaren gered heeft! Nu weet ik dat de HEERE groter is dan alle goden, want in de zaak waarin zij overmoedig handelden, stond Hij boven hen.

EXODUS 18:6-11

Er is hier geen bewijs dat Jethro een monotheïst was zoals Mozes. Hij spreekt over alle andere goden. Een monotheïst kan ook zo spreken, want monotheïsten weten dat er weliswaar maar één echte God is, maar dat er andere, valse goden zijn. Soms worden de goden van de heidenen in de Bijbel goden genoemd, hoewel er helemaal niet wordt gesuggereerd dat ze echte goden zijn. De priester van Midian zou zo kunnen spreken, maar er is ook geen reden om te geloven dat de priester van Midian monotheïstisch was.

Het was tenslotte op dit moment, toen hij over de uittocht en Gods bevrijding van Israël uit zijn moeilijkheden hoorde, dat hij zei:

Nu weet ik dat Jahweh boven alle andere goden staat.

Als hij dat eerder niet wist, kan hij geweten hebben dat er een Yahweh was, maar hij wist niet dat Yahweh boven andere goden stond. Daarom moet hij hebben geloofd dat andere goden ook echt waren. Zelfs nu komt hij niet noodzakelijkerwijs tot een monotheïstisch geloof. Hij zegt alleen: 'Ik erken dat Yahweh oppermachtig is boven de andere goden. Hij heeft dat aangetoond.'

Hij zegt:

Want juist toen ze zich hoogmoedig gedroegen, stond Hij boven hen.

5

Jahweh boven de goden van de volken

Met degenen die zich juist daarin hoogmoedig gedroegen, worden óf de Egyptenaren bedoeld, óf de goden van de Egyptenaren, de andere goden. Je moet beseffen dat in die tijd ieder volk zijn nationale goden had. De Bijbel zei dat het demonen waren, maar de mensen beschouwden ze als goden.

En zij gingen ervan uit dat hun goden degenen waren die hun voorspoed of tegenspoed gaven. Als de oogst mislukte, namen ze aan dat hun goden ontevreden over hen waren. Als het hun goed ging, geloofden ze dat hun goden hun gunstig gezind waren geweest. Als ze ten strijde trokken tegen een ander volk dat andere goden had, geloofden de mensen dat de uitkomst van de oorlog zou laten zien wiens god het machtigst was. Als wij van onze vijanden winnen, betekent dat dat onze god sterker is dan hun god. Als zij ons verslaan, lijkt onze god zwakker dan hun god. Dat was de denkwijze van de polytheïstische volken in de oudheid. Ze wisten wel dat andere volken naast hun goden ook andere goden hadden, maar ze aanbaden hun eigen stamgoden, hun eigen nationale goden. Het was een kwestie van trouw. Ze hadden het gevoel dat ze dat moesten doen.

Trouwens, toen Israël in 586 voor Christus door Babylon werd verslagen en de Joden naar Babylon werden weggevoerd — of eigenlijk al eerder, toen het noordelijke koninkrijk door de Assyriërs werd verslagen — gaf dit de heidenen reden om te

geloven dat de goden van de Assyriërs en de goden van Babylon sterker waren dan Jahweh, de God van Israël. God zei dat zelfs in Jesaja:

En nu, wat staat Mij hier te doen? spreekt de HEERE. Want Mijn volk is voor niets weggevoerd, zijn overheersers doen het weeklagen, spreekt de HEERE, en voortdurend, heel de dag, wordt Mijn Naam gelasterd.

JESAJA 52:5

Wat Hij bedoelt, is: „Omdat Ik jullie heb getuchtigd door jullie in gevangenschap te sturen, hebben de heidenen de indruk gekregen dat Ik zwakker ben dan hun goden. Omdat Ik jullie heb overgeleverd om getuchtigd te worden, vatten zij dat zo op dat hun goden sterker waren dan Ik. Met de formulering van de Engelse vertaling waarop hij zich baseert, wordt Mijn Naam daarom vanwege jullie, omwille van jullie, onder de heidenen gelasterd.”

De Egyptische goden waren duidelijk in een strijd verwickeld met Jahweh. Maar de macht van de heidense goden was vooral te zien in de overwinningen die hun volken in de strijd behaalden, en van de Egyptenaren werd bewezen dat ze in de strijd machteloos waren. God versloeg hen, en Israël leverde geen veldslag. Terwijl de Israëlieten slaven waren, ongewapend en hulpeloos, toonde Jahweh dat Hij boven de oorlogszuchtige goden van Egypte stond. Dat wil zeggen dat God in dit geval niet door een militaire overwinning van Israël liet zien dat Hij groter was dan de goden van de Egyptenaren die verslagen werden. God versloeg de Egyptenaren in Zijn eentje, zonder dat de Israëlieten er zelfs maar aan deelnamen. Jethro ziet dit als een openbaring van Gods duidelijke oppermacht, al betekent dat niet noodzakelijk dat Hij uniek is. Hij zegt niet noodzakelijkerwijs dat Jahweh de enige God is.

Toen nam Jethro, de schoonvader van Mozes, voor God een brandoffer en slachtoffers, en Aäron en al de oudsten van Israël kwamen erbij om voor het aangezicht van God de maaltijd te gebruiken met de schoonvader van Mozes.

EXODUS 18:12

6

Mozes spreekt alleen recht over Israël

De volgende dag gebeurde het dat Mozes zitting hield om recht te spreken over het volk. Het volk stond van de morgen tot de avond bij Mozes. Toen de schoonvader van Mozes zag wat hij allemaal voor het volk deed, zei hij: ‘Wat doe je toch met het volk? Waarom houd alleen jij zitting, terwijl heel het volk van de morgen tot de avond bij je staat?’

Dit zou lastig zijn, vooral daar in de woestijn, als de mensen in een rij bij de tent stonden te wachten tot ze met Mozes over hun problemen konden praten. Als ze daar van ’s morgens tot ’s avonds in de zon stonden, kon dat erg ongezond zijn. Er was zeker een betere regeling te bedenken, en Jethro bedacht er een.

Toen zei Mozes tegen zijn schoonvader: Omdat het volk naar mij toe komt om God te raadplegen. Wanneer zij een zaak hebben, komt men daarmee naar mij en oordeel ik tussen de een en de ander. Ik maak hun de verordeningen van God en Zijn wetten bekend.

EXODUS 18:15-16

Nogmaals, Gods wetten en verordeningen waren nooit opgeschreven, maar het is mogelijk dat dit gebeurde voordat God de wetten op schrift gaf. Omdat ze komen om God te raadplegen en Mozes een profeet van God is, kan hij hun vertellen wat Gods verordeningen en wetten zijn. Misschien zou dat niet zo noodzakelijk zijn als de wet al opgeschreven was. Ze zouden die dan gewoon zelf kunnen raadplegen.

Maar dat is ook niet noodzakelijkerwijs een eerlijke uitspraak. Want zelfs nadat God de wet had gegeven, was het niet zo dat iedere Israëliet thuis een exemplaar had dat hij kon bestuderen. Ze moesten nog steeds door de Levieten en anderen onderwezen worden. Mensen die een geschil hadden, konden onmogelijk zo vertrouwd zijn met de

wet als wij met onze Bijbels. Wij hebben immers thuis Bijbels en kunnen die lezen wanneer we maar willen. Zij moesten zich de wet bij bijzondere gelegenheden laten voorlezen, en dat was zo ongeveer de enige keer dat ze ermee in aanraking kwamen.

Ook nu kennen veel christenen, hoewel ze Bijbels hebben, de Bijbelse oplossing voor hun problemen niet. Ze weten niet dat er bij een conflict een bepaalde reeks Bijbelse principes moet worden toegepast om die problemen op te lossen. Dat geldt voor mensen die Bijbels hebben. Dus zelfs als de wet op schrift was gegeven, konden de Israëlieten nog zo weinig weten over de toepassing ervan op hun zaken, dat ze daarvoor naar Mozes moesten komen.

Er is nauwelijks een geschil tussen christenen dat niet opgelost zou kunnen worden als ze beiden bereid waren de Schriften te onderzoeken en zich te onderwerpen aan het Schriftuurlijke oordeel daarover. Want de Schriften geven in wezen Gods wegen, Gods wetten en Gods principes voor het oplossen van conflicten en kwesties die tussen Gods volk ontstaan. Maar omdat de mensen die niet kenden, kwamen ze naar Mozes en vertelde hij het hun. Het was alsof hij de rechter was en zij naar de rechtbank kwamen. De ene Israëliet had een klacht tegen een andere: „Hij heeft dit van mij gestolen”, of: „Hij heeft dit geleend en het is beschadigd geraakt. Hij gaf het beschadigd aan mij terug, of hij was nalatig en mijn dier stierf, of zelfs mijn zoon stierf door zijn nalatigheid.” Dat zijn de dingen die mensen zeggen: hier moet op de een of andere manier genoegdoening voor komen. Maar Mozes zei: „Dan moet je bij mij komen. Ik zal je vertellen wat volgens Gods inzettingen en wetten de juiste genoegdoening is.”

7

Jethro adviseert Mozes te delegeren

Nu vers 17:

Maar de schoonvader van Mozes zei tegen hem: Wat je doet, is niet goed. Je zult er zeker aan bezwijken, zowel jij als dit volk dat bij je is, want dit is te zwaar voor je. Je kunt dit niet alleen doen. Luister nu naar mijn stem. Ik zal je raad geven en God zal met je zijn. Jíj moet het volk bij God vertegenwoordigen en jíj moet de zaken voor God brengen. Je moet hun de verordeningen en de wetten voorhouden en hun de weg bekendmaken waarop zij moeten gaan en het werk dat zij moeten doen. Jij echter, jij moet daarnaast onder heel het volk omkijken naar bekwame mannen, godvrezende, betrouwbare mannen, die een afkeer hebben van winstbejag. Je moet leiders over duizend, leiders over honderd, leiders over vijftig en leiders over tien over hen aanstellen. Zij moeten altijd over dit volk oordelen. Maar laat het zo zijn dat zij elke grote zaak bij jou brengen, en zelf over elke kleine zaak oordelen. Maak het zo voor jezelf lichter en laat hen die last samen met je dragen. Als je dit doet en God het je gebiedt, dan zul je staande kunnen blijven en zal dit hele volk ook in vrede naar zijn woon plaats gaan.

EXODUS 18:17-23

Mozes luisterde naar zijn schoonvader en deed alles wat deze had gezegd. Hij koos bekwame mannen uit heel Israël en stelde hen aan als hoofden over het volk: leiders over duizend, over honderd, over vijftig en over tien. Zij spraken te allen tijde recht over het volk. De moeilijke zaken brachten zij bij Mozes, maar over elke kleine zaak oordeelden zij zelf. Daarna liet Mozes zijn schoonvader vertrekken en ging deze naar zijn eigen land.

EXODUS 18:24-27

De raad die Jethro gaf, wordt over het algemeen als heel goede raad beschouwd, en dat was hij waarschijnlijk ook. Ik heb maar één keer een prediker horen opperen dat dit niet Gods raad was, omdat Jethro een heiden was. Hij was niet de profeet van God die Mozes was. Hij gaf menselijke wijsheid, en Mozes had ongelijk dat hij die opvolgde. Daardoor zouden namelijk andere mannen, die niet de profetische zalving en gave van Mozes hadden, in posities worden geplaatst waarin ze oordelen moesten vellen die eigenlijk alleen Mozes zelf veilig kon vellen.

Maar ik lees eigenlijk nergens dat dit problemen veroorzaakte. Het had waarschijnlijk juist het goede resultaat dat Jethro had genoemd. Als elke klacht van het volk bij één rechter terechtkomt, zal hij tenslotte vaak dezelfde klacht horen, of op zijn minst hetzelfde soort klacht. Bepaalde problemen doen zich nu eenmaal vaak voor, en het kan iets heel eenvoudigs zijn. Maar als je naar iedereen afzonderlijk moet luisteren, wordt dat tijdverspilling voor jou en voor hen, terwijl er getrainde mannen zouden kunnen zijn die weten hoe ze zo'n zaak moeten afhandelen. Met dit soort zaken kun je naar deze mannen gaan.

Wat Jethro zei dat Mozes moest doen, lijkt heel goede raad te zijn. En hij zei:

Als je dit doet en God je dat opdraagt.

8

Onderwijs en een rangorde van rechters

Met andere woorden, Jethro zegt: “Doe dit niet tenzij je het gevoel hebt dat God dit gebiedt.” Maar eerst, zei hij, onderwijs je het hele volk in de wetten. Dat is het eerste, want als het hele volk de wetten kent, zullen veel van deze zaken nooit voor de rechter hoeven te komen. Ze kunnen die gewoon onderling volgens Gods wet oplossen. Een flink deel van deze mensen zal er nooit mee naar een rechtbank hoeven te gaan. Ze zullen weten wat de wet zegt, en als ze gehoorzaam zijn, zullen ze de zaak afhandelen.

De mensen die niet weten wat ze moeten doen, zouden onder verschillende leiders vallen. Er zouden leiders over tien zijn, leiders over vijftig, leiders over honderd en leiders over duizend. Wat dat kennelijk betekent, is dat er voor elke tien Israëlieten een rechter van lagere rang zou zijn. Als die tien een probleem hadden, zouden ze naar die ene man gaan. Vermoedelijk kon hij de eenvoudigste zaken afhandelen. Hij zou door Mozes worden opgeleid. Deze leiders over tien zouden niet de bekwaamste, intelligentste of scherpzinnigste mannen zijn. Ze zouden gewoon in staat zijn heel eenvoudige zaken af te handelen.

Maar boven hen zouden leiders over vijftig staan. Vermoedelijk zouden de leiders over vijftig vijf leiders over tien onder zich hebben, die aan hen verantwoording aflegden. Dat wil zeggen dat er niet vijftig mensen naar de leiders over vijftig zouden komen, maar dat zij verantwoordelijk zouden zijn voor de moeilijkere zaken van vijftig mensen. Die vijftig mensen zouden eerst naar de leider over tien gaan. Als hij de zaak niet kon afhandelen, kon hij die als het ware naar zijn leidinggevende brengen. Zo zouden er vijf verschillende mannen naar de leiders over vijftig komen met de moeilijkere zaken.

Dan zouden er leiders over honderd zijn, aan wie vermoedelijk twee leiders over vijftig verantwoording aflegden. Zij zouden nog moeilijkere zaken voorgelegd krijgen, omdat alle eenvoudigere zaken al waren afgehandeld. Iedere keer dat je bij een man met een hogere rang komt, gaat het om een moeilijker op te lossen zaak. Dus terwijl de mannen met een lagere rang zich bezighielden met de zaken van tien mensen, behandelde de man boven hen de zaken van vijf mensen, en de man daar weer boven de zaken van

twee van zulke mannen. Want dat zouden de werkelijk aanzienlijk moeilijkere zaken zijn, al zouden het er vermoedelijk maar weinig zijn. En dan waren er leiders over duizend. Waarschijnlijk zouden bijna alle zaken uiterlijk op het niveau van de leider over honderd worden afgehandeld. Maar de leider over duizend zou tien van die andere mannen onder zich hebben, die ieder honderd mensen onder zich hadden en aan hem verantwoording aflegden. Er zouden nog steeds zeshonderd van die mannen zijn, zeshonderd leiders over duizend, want er waren zeshonderdduizend mannen. Dit was dus een behoorlijk groot rechtssysteem. En als die zeshonderd mensen om de een of andere reden de zaken niet konden afhandelen, zouden ze naar Mozes gaan.

9

Moeilijke zaken blijven voor Mozes

Er waren ook daarna nog zaken die aan Mozes moesten worden voorgelegd. In Leviticus 24, geloof ik, is er bijvoorbeeld het geval van een man die God lasterde. Mozes moest met God spreken en vragen: „Wat doet U met zo’n man?” En in Numeri, ik geloof hoofdstuk 15, was er een man die op de sabbat hout sprokkelde, en ook dat moest aan de Heere worden voorgelegd. Er was nog geen beslissing genomen over de straf voor die dingen, dus Mozes moest er zelf mee naar God gaan.

In Numeri, helemaal aan het einde van het boek Numeri, gaat het over enkele dochters van een man, een man die geen zonen had. Er rees een vraag over hun erfrecht op de erfenis van hun vader, omdat de erfenis gewoonlijk naar zonen ging en niet naar dochters. Mozes moest daarover dus de Heere raadplegen, en de Heere gaf een uitspraak over die kwestie. Er waren dus momenten waarop Mozes de uitspraak rechtstreeks van God moest krijgen.

Maar zoveel zaken waarmee mensen problemen hebben, zijn zo eenvoudig dat het niet nodig zou moeten zijn dat één man ze allemaal moet afhandelen, wanneer veel mensen met een lagere rang dat werk gemakkelijk zouden kunnen doen. Dat is wat Jethro instelde, en waarschijnlijk heeft het Mozes inderdaad van veel lasten bevrijd. Als hij de hele dag moest zitten om recht te spreken over mensen en ongetwijfeld tien keer per dag hetzelfde soort zaak moest aanhoren, zou dat hem uitputten en opbranden.

Het is duidelijk dat veel bedrijven en zelfs gemeenten hebben ingezien dat een dergelijke rangorde, een dergelijke taakverdeling, noodzakelijk is om een bedrijf efficiënt te leiden. Israël was geen bedrijf. Daarom is het wat twijfelachtiger om het op deze manier te organiseren, vooral omdat het voorstel niet werd gedaan door een profeet van God, maar door een priester van Midian. Maar we moeten aannemen dat Mozes, die een profeet van God was, ernaar handelde en het uitvoerde omdat hij aanvoelde dat God werkelijk door zijn schoonvader sprak. In dat geval laat het zien dat Mozes, hoewel hij een man van God was die rechtstreeks van God hoorde, zich er niet te goed voor voelde om advies aan te nemen van een oudere man. Zelfs niet van een man die strikt genomen niet in dezelfde godsdienst geloofde. Hij besepte dat wijsheid ook uit andere monden dan die van christenen kan komen.

Je moet voorzichtig zijn met wijsheid die van niet-christenen komt, omdat zij gewoonlijk niet-christelijke vooronderstellingen hebben. Maar niets in Jethro's advies ging in tegen iets wat Mozes geloofde of waar hij voor stond. Het lijkt er dus op dat hij het eenvoudigweg herkende als de stem van God, die door Jethro tot hem sprak.

10

Israël komt aan bij de berg Sinaï

Hoofdstuk 19.

In de derde maand, op dezelfde dag dat de Israëlieten uit het land Egypte waren vertrokken, kwamen zij in de woestijn Sinaï.

EXODUS 19:1

We nemen aan dat dit het begin van de derde maand was. Het was halverwege de eerste maand toen zij Egypte verlieten. Volgens de Joodse traditie was dit vijftig dagen na het Pascha. De Joden geloofden dat Pinksteren, dat ieder jaar vijftig dagen na het Pascha valt, de herdenking was van de wetgeving. Het was niet alleen de herdenking van hun aankomst bij de Sinaï, waarover we hier lezen, maar ook van de daadwerkelijke wetgeving, waarover we in hoofdstuk 20 zullen lezen. De Bijbel zegt

niet duidelijk dat dit waar is, maar de tijdrekening zou kunnen kloppen met wat hier staat opgetekend. De wetgeving zou dan hebben plaatsgevonden vijftig dagen nadat zij Egypte hadden verlaten.

Hoe dan ook, het was nu de derde maand nadat de kinderen Israëls uit Egypte waren vertrokken:

Toen klom Mozes omhoog, naar God. De HEERE riep tot hem vanaf de berg: Zo moet u tegen het huis van Jakob zeggen en de Israëlieten verkondigen: U hebt zelf gezien wat Ik met de Egyptenaren gedaan heb en hoe Ik u op arendsvleugels gedragen en u bij Mij gebracht heb. Nu dan, als u nauwgezet Mijn stem gehoorzaamt en Mijn verbond in acht neemt, dan zult u uit alle volken Mijn persoonlijk eigendom zijn, want heel de aarde is van Mij. U dan, u zult voor Mij een koninkrijk van priesters en een heilig volk zijn. Dit zijn de woorden die u tot de Israëlieten moet spreken.

EXODUS 19:3-6

11

Israël als koninkrijk van priesters

Bij het onderwijs in de serie over het Koninkrijk van God hebben we al heel wat keren aanleiding gehad om dit vers te bekijken, omdat hier het Koninkrijk van God op aarde wordt ingesteld. Israël moest Zijn Koninkrijk zijn, een koninkrijk van priesters. De woorden betekenen dat Israël onder de koninkrijken van de wereld een koninkrijk zou zijn dat als bemiddelaar voor de rest van de wereld optrad, zoals een priesterschap dat voor zijn eigen volk doet.

Zowel in Israël als in ieder ander volk bestond er een priesterschap. De taak van het priesterschap was om te bemiddelen tussen God en het volk: om zowel God tegenover het volk te vertegenwoordigen als het volk tegenover God, om namens het volk offers

aan God te brengen en om het volk de wetten van God te onderwijzen. De priester was dus een bemiddelaar. Dat is wat een priester is.

Israël en alle andere volken hadden hun priesterschappen. Er waren geen seculiere volken in de wereld. Er was op de hele planeet geen enkel volk dat seculier was. Ze hadden allemaal hun goden, hun godsdiensten en hun priesterschappen. Maar wat God zegt, is dat Israël, wanneer het functioneerde zoals het als Gods Koninkrijk behoorde te functioneren, een koninkrijk zou zijn dat volledig uit priesters bestond. Dat betekent niet dat het priesterschap in Israël zou verdwijnen, want dat bestond wel degelijk. Het betekent dat het volk als geheel ten opzichte van de overige volken van de wereld ongeveer als een priesterschap zou functioneren.

In het Nieuwe Testament worden christenen een koninkrijk van priesters, een koninklijk priesterschap, enzovoort genoemd. Het idee is dat wij bemiddelen tussen God en de rest van de wereld. Wij onderwijzen de wereld over God en wij pleiten bij God voor de wereld, opdat Zijn wil op aarde gedaan zal worden zoals in de hemel, enzovoort. Wij zijn daarom, zoals Israël dat had moeten zijn, Gods werktuig op aarde waardoor de rest van de wereld enige toegang tot God kan krijgen. Als je in die tijd tot God wilde komen, stond het vrijwel vast dat je dat via Israël zou doen. Jezus zei zelfs tegen de vrouw:

U aanbidt wat u niet weet; wij aanbidden wat wij weten, want de zaligheid is uit de Joden.

JOHANNES 4:22

Dat wil zeggen dat God de Joden had uitgekozen om de kanalen te zijn waardoor Gods behoud naar de wereld kwam.

12

Gods volk als Zijn persoonlijk eigendom

Ook staat hier dat Hij zei dat zij, als ze Zijn verbond gehoorzaamden:

Je zult voor Mij een bijzondere schat zijn.

Deze uitdrukking, ‘bijzonder eigendom’, is interessant genoeg dezelfde Hebreeuwse uitdrukking die je in Maleachi hoofdstuk 3 aantreft, waar duidelijk over het overblijfsel van Israël wordt gesproken. Maleachi 3:16-17 zegt:

Dan spreken zij die de HEERE vrezen, ieder tot zijn naaste: De HEERE slaat er acht op en luistert. Er is een gedenkboek geschreven voor Zijn aangezicht, voor wie de HEERE vrezen en wie Zijn Naam hoogachten. En zij zullen voor Mij, zegt de HEERE van de legermachten, op de dag die Ik maken zal, een persoonlijk eigendom zijn. Ik zal hen sparen, zoals een man zijn zoon spaart die hem dient.

MALEACHI 3:16-17

Het woord ‘juwelen’ hier is in feite de Hebreeuwse uitdrukking die in Exodus 19:5 met ‘bijzonder eigendom’ is vertaald. Hij zegt:

En Ik zal hen sparen zoals iemand zijn eigen zoon spaart die hem dient.

Dit staat in de context waarin God dreigt het afvallige Israël te oordelen. Het volgende hoofdstuk beschrijft zelfs hoe God Israël oordeelt, wat naar mijn overtuiging in het jaar 70 na Christus in vervulling is gegaan. Hij heeft er eerder in Maleachi hoofdstuk 3 al op gezinspeeld, want in Maleachi 3:1 staat:

Zie, Ik zend Mijn engel, die voor Mij de weg bereiden zal. Plotseling zal naar Zijn tempel komen die Heere Die u aan het zoeken bent, de Engel van het verbond, in Wie u uw vreugde vindt. Zie, Hij komt, zegt de HEERE van de legermachten.

MALEACHI 3:1

Met ‘engel’ wordt hier een boodschapper bedoeld; daarom identificeert hij deze met Johannes de Doper. De genoemde Heere identificeert hij met Christus. In vers 2 staat echter:

Maar wie zal de dag van Zijn komst verdragen? Wie zal bij Zijn verschijning standhouden? Want Hij is als vuur van een edelsmid, en als zeep van de blekers.

MALEACHI 3:2

Met andere woorden, wanneer de Messias naar de tempel komt, zal Hij met een vurig oordeel komen. Dat verwijst volgens mij naar de verwoesting van Jeruzalem.

13

Oordeel over Israël en redding van de rest

Het houdt zelfs verband met Openbaring op de manier waarover ik in een eerdere lezing sprak, want in Maleachi 3 staat:

Wie kan de dag van Zijn komst doorstaan?

Die vraag wordt in Openbaring hoofdstuk 6 gesteld wanneer blijkt dat de oordelen over de mensen komen. In Openbaring hoofdstuk 6 staat dat de mensen zich voor God verbergen en tegen de rotsen zeggen:

En zij zeiden tegen de bergen en de rotsen: Val op ons en verberg ons voor het aangezicht van Hem Die op de troon zit, en voor de toorn van het Lam.

OPENBARING 6:16

In Openbaring 6:17 zeggen ze:

Want de grote dag van Zijn toorn is aangebroken en wie kan dan staande blijven?

OPENBARING 6:17

De vraag suggereert dat niet velen staande zullen blijven. Het volgende hoofdstuk van Openbaring beantwoordt die vraag echter door te laten zien dat God Zijn honderdvierenveertigduizend gelovigen uit Israël heeft, die Hij voor die holocaust zal sparen. Maar de vraag is een echo van Maleachi hoofdstuk 3. Wanneer de Messias naar Zijn tempel komt, wie zal het kunnen doorstaan?

Maleachi spreekt dus over het oordeel dat over het land Israël zal komen. Maar hij zegt in Maleachi 3:16-17 dat er sommigen in Israël zijn, een overblijfsel, die de Heere vrezen en Zijn Naam overdenken. Hij zegt dat zij van Hem zullen zijn op het moment dat Hij het volk Israël oordeelt. Het overblijfsel zal van Hem zijn. Hij zegt:

En zij zullen voor Mij, zegt de HEERE van de legermachten, op de dag die Ik maken zal, een persoonlijk eigendom zijn. Ik zal hen sparen, zoals een man zijn zoon spaart die hem dient.

MALEACHI 3:17

Wanneer je huis in brand staat, grijp je de dingen die je waardevol vindt en breng je ze in veiligheid. Hij zegt als het ware: 'Ik breng Mijn vurige oordeel over Israël, maar sommigen daarbinnen zijn Mijn persoonlijk eigendom. Ik haal hen uit het huis voordat het afbrandt.'

Dat heeft Hij trouwens ook gedaan. De christelijke Joden vluchtten uit Jeruzalem voordat het in het jaar 70 na Christus werd verwoest, en zij ontkwamen.

Maar het is interessant dat God in Maleachi zegt dat het overblijfsel binnen Israël Zijn bijzondere schat zal zijn, terwijl in Exodus het hele volk Israël de gelegenheid wordt geboden om Zijn bijzondere schat te zijn. Met opzet wordt dezelfde term gebruikt.

14

Het overblijfsel als het ware Israël

Het hele volk Israël wordt aangespoord en uitgedaagd om trouw te zijn aan God, Zijn verbond te houden en Zijn stem te gehoorzamen. In dat geval kan het hele volk Gods bijzondere schat zijn, een koninkrijk van priesters zijn en een heilig volk zijn. Maar het volk deed dat niet. Er waren sommigen in Israël die het wel deden. Het overblijfsel van Israël bestond altijd uit degenen in Israël die daadwerkelijk waren wat het hele volk had moeten zijn. Gods profeten spraken er steeds over dat Hij het overblijfsel zou redden wanneer Hij het volk oordeelde.

Maleachi zegt feitelijk dat dit overblijfsel het ware Israël zal zijn, het ware koninkrijk van priesters, degenen die de aan Israël gedane beloften werkelijk voortzetten. Het zal niet het hele volk zijn. Het zullen degenen zijn over wie Hij zegt:

Dan spreken zij die de HEERE vrezen, ieder tot zijn naaste: De HEERE slaat er acht op en luistert. Er is een gedenkboek geschreven voor Zijn aangezicht, voor wie de HEERE vrezen en wie Zijn Naam hoogachten. En zij zullen voor Mij, zegt de HEERE van de legermachten, op de dag die Ik maken zal, een persoonlijk eigendom zijn. Ik zal hen sparen, zoals een man zijn zoon spaart die hem dient.

MALEACHI 3:16-17

En wie waren zij? In het jaar 70 waren het de christelijke Joden, de Joden die tot Christus waren gekomen.

15

De gemeente als koninklijk priesterschap

Petrus schrijft in 1 Petrus, hoofdstuk 2, aan christenen, zoals ook de andere brieven aan christenen zijn gericht. In 1 Petrus, hoofdstuk 2, vers 9 en 10, zegt Petrus tegen de gelovigen:

Maar u bent een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterschap, een heilig volk, een volk dat God Zich tot Zijn eigendom maakte; opdat u de deugden zou verkondigen van Hem Die u uit de duisternis geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht, u, die voorheen geen volk was, maar nu Gods volk bent; u, die zonder ontferming was, maar nu in ontferming aangenomen bent.

1 PETRUS 2:9-10

Deze termen, die in het Oude Testament voorwaardelijk op Israël worden toegepast, worden nu op de gemeente toegepast. Waarom? Omdat Israël niet voldeed aan de voorwaarden van gehoorzaamheid en trouw aan het verbond. Maar degenen die dat wel deden, spaarde God, en Hij zette Zijn relatie met hen voort. Zij blijken degenen te zijn die tegenwoordig de gemeente worden genoemd. Daarom worden de beloften die God aan Israël deed vervuld in dat overblijfsel dat Christus is gevolgd, en dat overblijfsel is de gemeente.

We zouden kunnen zeggen: „Maar de gemeente bestaat uit heidenen, niet uit Joden.” Dat is niet waar. De gemeente bestaat uit zowel Joden als heidenen, maar de oorspronkelijke gemeente was volledig Joods. De heidenen werden er later op geënt, maar datgene waarop zij werden geënt, was het overblijfsel van Israël. God hakte de ongelovige takken af van die boom die Israël heet. Maar er waren nog steeds takken die niet werden afgehakt, omdat ze niet ongelovig waren. Er waren gelovige Joden. Die boom had dus uiteindelijk minder takken. De Joden die niet geloofden, werden uit Israël verwijderd. De Joden die wel in Christus geloofden, bleven verbonden met

Israël, de olijfboom. Daarna werden er heidenen aan toegevoegd. En toen zij eraan werden toegevoegd, was het nog steeds dezelfde olijfboom. Het was nog steeds Israël. Zij werden tussen de gelovige takken geënt.

We denken misschien dat de kerk een heidense instelling is, maar dat is niet zo. Wij zijn proselieten van dat nieuwe Israël geworden. Onze harten zijn besneden, en besnijdenis is nodig om deel van Israël te worden. Het is een geestelijk Israël. Wij ontvangen een geestelijke besnijdenis en maken nu deel uit van Israël. Daarom zegt Paulus in Filippenzen 3:3:

Want wij zijn de besnijdenis, wij die God in de Geest dienen en in Christus Jezus roemen en niet op het vlees vertrouwen.

FILIPPENZEN 3:3

16

Het Koninkrijk gaat naar een ander volk

Wat God hier aan Israël aanbood, behoort nu aan de gemeente toe. Hij zei tegen Israël:

Nu dan, als u nauwgezet Mijn stem gehoorzaamt en Mijn verbond in acht neemt, dan zult u uit alle volken Mijn persoonlijk eigendom zijn, want heel de aarde is van Mij.

EXODUS 19:5

Maar Jezus zei tegen Israël in het eenentwintigste hoofdstuk van Mattheüs:

Daarom zeg Ik u dat het Koninkrijk van God van u weggenomen zal worden en aan een volk gegeven dat de vruchten ervan voortbrengt.

MATTHEÛS 21:43

Daar vond een overgang plaats. Het volk Israël had de kans gehad om het koninkrijk van priesters te zijn. Door hun ongehoorzaamheid hadden zij zichzelf zo ongeveer gediskwalificeerd, vooral door Christus te kruisigen. Daarom werd het overblijfsel van hen in een nieuw verbond gebracht, in het nieuwe Israël. Dat is de werkelijkheid waarvan wij als heidenen nu deel uitmaken.

Terug in Exodus 19 zegt vers 6:

U dan, u zult voor Mij een koninkrijk van priesters en een heilig volk zijn. Dit zijn de woorden die u tot de Israëlieten moet spreken.

EXODUS 19:6

Wij zijn nu een volk, maar het is een geestelijk volk. We hebben in 1 Petrus gezien dat wij een heilig volk zijn. Petrus gebruikt die term wanneer hij over ons spreekt. Het is duidelijk dat Petrus deze beloften nu als eigendom van de gemeente beschouwt.

Vers 7 zegt:

Mozes kwam terug en riep de oudsten van het volk, en hield hun al deze woorden voor, die de HEERE hem geboden had.

EXODUS 19:7

17

God biedt Israël een verbond aan

Dit was in wezen een huwelijk. Dit was een verbond. God zegt: „Ik doe jullie een belofte op voorwaarde dat jullie Mijn verbond houden.” Dit is net als wanneer een man een vrouw ten huwelijk vraagt. Hij zegt: „Ik zal deze dingen voor je doen. Ik zal dit voor je zijn, en jij zult dat voor mij zijn, als je mijn verbond houdt, als je een verbondsrelatie met mij aangaat.”

Met andere woorden, op dit moment was Israël nog geen verbond met God aangegaan. Er was natuurlijk het verbond dat God met Abraham had gesloten, en veel van deze mensen waren Abrahams nageslacht. Dat gold niet voor hen allemaal, want er was een gemengde menigte uit Egypte meegetrokken. Er waren dus heidenen en Joden bij, maar de meesten van hen waren waarschijnlijk Israëlieten. Zij waren Abrahams nageslacht, en aan Abraham en zijn nageslacht waren beloften gedaan. Maar je zult je herinneren dat het Nieuwe Testament ons vertelt dat deze beloften die God aan Abraham en zijn nageslacht deed, in werkelijkheid aan Christus zijn gedaan. Ze waren niet uitsluitend van toepassing op mensen die niets anders voor zich kunnen aanvoeren dan dat ze lichamelijk, biologisch van Abraham afstammen. Per slot van rekening wijst Paulus er in Romeinen 9 op dat Ismaël daarop aanspraak kon maken. Hij stamde biologisch van Abraham af. Ezau stamde van Abraham en Izak af, en zij waren Abrahams nageslacht in de zin dat ze lichamelijke nakomelingen van Abraham waren, net zo goed als ieder ander, net zo goed als iedere Jood. Maar het lag anders, omdat de belofte niet uitsluitend werd gedaan aan mensen die lichamelijk het nageslacht van Abraham waren.

Deze beloften waarover we hier lezen, werden immers gedaan aan allen die God uit Egypte had geleid. Daar hoorde Israël bij. Waarschijnlijk hoorden daar ook enkele Egyptenaren bij die waren meegegaan, en misschien slaven van andere nationaliteiten die in Egypte waren geweest en van de gelegenheid gebruikmaakten om tegelijk te ontsnappen. Hoe dan ook, iedereen die dat wilde, kon besneden worden en deel gaan uitmaken van dit Israël. Het werd niet door hun afkomst bepaald.

Maar het is wel waar dat degenen die biologisch van Abraham, Izak en Jakob afstamden, nu het aanbod kregen om het ware Israël te zijn. Zij kregen een aanbod dat aan geen enkel ander volk waar ook ter wereld werd gedaan. Als zij het verbond zouden houden, konden zij het nageslacht zijn door wie dit alles vervuld zou worden. Dat zou natuurlijk niet alleen inhouden dat zij de Messias ter wereld brachten, maar ook dat zij Hem volgden wanneer Hij zou komen. Israël heeft de Messias inderdaad ter wereld gebracht, maar voor het grootste deel volgden zij Hem niet toen Hij kwam. Daarom werden zij, zoals Paulus in Romeinen 11 zei, als takken van de olijfboom afgebroken.

18

Het verbond als een huwelijk

Hoe dan ook, dat is de uitkomst van dit alles, maar hier begint het. Het volk zei:

We zullen het doen.

Het was als een huwelijksplechtigheid: ‘Wil je de vrouw van deze man worden?’ Zij zeggen: ‘Ja, dat willen we.’ God heeft een verbond voorgesteld, een huwelijksverbond. Ik noem het een huwelijksverbond, omdat de Bijbel er later zo naar verwijst.

Het huwelijk onder mensen komt van alles wat God heeft ingesteld het dichtst bij een waarheidsgetrouw beeld van de relatie die Hij tussen Zichzelf en Zijn volk tot stand heeft gebracht. Daarom sprak God in het Oude Testament altijd over Israël alsof zij Zijn vrouw was. Wanneer zij andere goden aanbad, sprak Hij over haar alsof zij een vrouw was die overspel pleegde en haar man bedroog. In het Nieuwe Testament wordt Christus natuurlijk voorgesteld als de Bruidegom en Zijn volk gezamenlijk als de bruid. Dit beeld komt zowel in het Oude als in het Nieuwe Testament voor. Het huwelijk is een beeld van Gods relatie met Zijn volk.

Daarom gebruikt Paulus zelfs het model van Christus en de gemeente als voorbeeld bij zijn onderricht aan mannen en vrouwen:

Vrouwen, wees uw eigen mannen onderdanig, zoals aan de Heere, want de man is hoofd van de vrouw, zoals ook Christus Hoofd van de gemeente is; en Hij is de Behouder van het lichaam. Daarom, zoals de gemeente aan Christus onderdanig is, zo behoren ook de vrouwen in alles hun eigen mannen onderdanig te zijn.

EFEZE 5:22-24

want het was Gods bedoeling dat het menselijke huwelijk een waarheidsgetrouwe weerspiegeling zou zijn van Gods relatie met Zijn volk.

Het is een verbondsrelatie, en het huwelijk is de enige verbondsrelatie die in onze moderne wereld, in de westerse beschaving, nog altijd bestaat. In de oudheid waren er andere verbonden. David had een verbond met Jonathan. Volken sloten verbonden met elkaar. Gewoonlijk leken die meer op politieke of militaire wederzijdse niet-aanvalsverdragen, maar het waren verbonden. Zulke verbonden sluiten we niet meer met mensen, maar we hebben wel het huwelijksverbond, dat voor altijd zal blijven bestaan. Dat is een instelling die God niet zal afschaffen, omdat die voor altijd bedoeld is als een beeld van Christus en de gemeente. Paulus zei:

Dit geheimenis is groot; maar ik spreek met het oog op Christus en de gemeente.

EFEZE 5:32

19

Israël als Gods vrouw en Mozes als profeet

Omdat dit zo is, moet het verbond dat God met Israël aanging als een huwelijk worden gezien. Veel later, in de tijd van Jeremia, wordt daarover gesproken. In Jeremia 31, de verzen 31 en 32, laat Jeremia God dit zeggen:

Zie, er komen dagen, spreekt de HEERE, dat Ik met het huis van Israël en met het huis van Juda een nieuw verbond zal sluiten, niet zoals het verbond dat Ik met hun vadersen gesloten heb op de dag dat Ik hun hand vastgreep om hen uit het land Egypte te leiden — Mijn verbond, dat zij verbroken hebben, hoewel Ik hen getrouwd had, spreekt de HEERE.

JEREMIA 31:31-32

Dat wil zeggen: Ik was een Echtgenoot voor hen. Ik sloot een verbond met hen. Ik was hun trouw, maar zij verbraken het verbond. Het nieuwe verbond zal dus van een andere soort zijn dan het verbond dat Ik met hen sloot toen zij uit Egypte kwamen.

Maar waarover we in Exodus 19 lezen, is het verbond dat Hij met hen sloot toen zij uit Egypte kwamen. Als gevolg daarvan zei God dat Hij een Echtgenoot voor hen was en dat zij voor Hem een vrouw waren. Zo moest het worden opgevat.

God heeft hen daar dus gebracht en Hij heeft het volk Israël ten huwelijk gevraagd. Zij hebben gezegd: 'Ja, dat willen we. We stemmen hiermee in.' Het verbond moest dus worden bekrachtigd.

Vers 9 zegt:

En de HEERE zei tegen Mozes: Zie, Ik kom naar u toe in een dichte wolk, opdat het volk het kan horen wanneer Ik met u spreek en opdat zij ook voor eeuwig in u geloven. En Mozes maakte de woorden van het volk aan de HEERE bekend.

EXODUS 19:9

Wat God zegt, is:

Ik ga tegen jou spreken, Mozes, maar Ik ga zo spreken dat iedereen het kan horen. Zo weten de mensen dat je niet zomaar wat verzint. Ze zullen je geloven, omdat ze met hun eigen oren hebben gehoord wat Ik tegen je zei.

Maar uiteindelijk beviel die regeling het volk niet, en God paste haar op hun verzoek aan. Oorspronkelijk was het echter Gods plan dat heel Israël de dingen die Hij tegen Mozes zei, rechtstreeks uit de mond van God Zelf zou horen.

Toen zei Jahweh tegen Mozes, in vers 10:

20

De heilige berg wordt afgegrensd

En de HEERE zei tegen Mozes: Ga naar het volk toe, en heilig hen vandaag en morgen, en laten zij hun kleren wassen en over drie dagen gereed zijn. Op de derde dag zal de HEERE namelijk voor de ogen van heel het volk neerdalen op de berg Sinaï. U moet voor het volk een grens stellen rondom de berg door te zeggen: Wees op uw hoede dat u de berg niet beklimt of ook maar de voet ervan aanraakt. Ieder die de berg aanraakt, zal zeker gedood worden. Geen hand mag hem aanraken, want hij zal zeker gestenigd of met pijlen doorschoten worden. Of het nu een dier of een mens is, hij mag niet blijven leven. Pas als de ramshoorn een langgerekte toon laat horen, mogen zij de berg beklimmen.

EXODUS 19:10-13

Dat wil zeggen: de berg is heilig. Iets wat zo heilig is, wordt bijna volgens dezelfde regels behandeld als iets wat onrein is. De heiligheid van de berg is besmettelijk. Als iemand die het niet waard is hem aanraakt, dan hecht die afzondering van de berg zich aan die persoon. En wanneer zo iemand daarom ter dood wordt gebracht, mag je hem zelfs niet aanraken, want dan gaat het ook op jou over. Maar wat wordt overgedragen, is een vloek: de vloek die erop rust wanneer je op ongeoorloofde wijze in aanraking bent gekomen met wat heilig is.

Dus zelfs als een dier de berg aanraakte, moest het sterven. En als een mens hem aanraakte, moest die persoon sterven, maar niet doordat mensenhanden hem aanraakten. Hij moest gestenigd of met een pijl neergeschoten worden, zodat geen mensenhand met hem in aanraking zou komen. Net zoals je niet met iets onreins in aanraking zou willen komen, omdat je door die aanraking verontreinigd zou worden. Er staat:

Of het nu een mens of een dier is, die zal het niet overleven. Als de trompet lang klinkt, mogen ze naar de berg toe komen.

Het lang aanhoudende bazuingeschal was kennelijk bovennatuurlijk, want volgens mij is er geen enkele aanwijzing dat Israël op een bazuin blies. Volgens mij kwam het geluid van de bazuin uit de wolk op de berg. Paulus spreekt over de wederkomst van Christus en beschrijft Jezus als komend:

Want de Heere Zelf zal met een geroep, met de stem van een aartsengel en met een bazuin van God neerdalen uit de hemel. En de doden die in Christus zijn, zullen eerst opstaan.

1 THESSALONICENZEN 4:16

Alsof er een bekende bazuin is: de bazuin van God. Kennelijk zal dat bazuingeschal ook te horen zijn wanneer Jezus terugkeert. Kennelijk zal dezelfde bazuin die het volk Israël naar de berg riep om de bepalingen van het verbond en de wet te ontvangen, het volk van God bij Zijn komst tot Gods tegenwoordigheid roepen. En wij zullen worden opgenomen om de Heere in de lucht te ontmoeten.

21

Heiliging door tijdelijke onthouding

Er staat in vers 14:

Toen daalde Mozes van de berg af naar het volk, en hij liet het volk zich heiligen, en zij wasten hun kleren. Hij zei tegen het volk: Wees over drie dagen gereed en nader niet tot een vrouw.

EXODUS 19:14-15

Zich zelfs van seksuele intimiteit met zijn vrouw onthouden werd soms noodzakelijk geacht bij uiterst heilige gebeurtenissen. Dit betekent niet dat geslachtsgemeenschap tussen een man en zijn vrouw immoreel is, net zomin als eten immoreel is. Je vast ook van voedsel. Het is een geoorloofd genoeg, maar het is een genoeg dat je jezelf

ontzegt wanneer je probeert je op iets anders te richten dan je lichamelijke begeerten. Er waren dus zeldzame momenten waarop mensen, vanwege de heiligheid van die bijzondere gelegenheid, daadwerkelijk hun normale huwelijksbetrekkingen moesten onderbreken en zich waarschijnlijk tegelijkertijd van voedsel moesten onthouden. Vasten en zich onthouden van seksuele omgang met zijn vrouw werden beschouwd als twee dingen van dezelfde soort.

Paulus behandelde het zo in 1 Korinthe 7. Daar draagt Paulus mannen en vrouwen op om elkaar de normale lichamelijke intimiteit die bij een huwelijk hoort niet te onthouden. Maar hij zegt:

Onttrek u niet aan elkaar, behalve dan met onderling goedvinden voor een bepaalde tijd, om u te wijden aan vasten en bidden. Kom daarna weer bij elkaar, opdat de satan u niet zal verzoeken omdat u zich niet kunt onthouden.

1 KORINTHE 7:5

Je kunt dit zien in 1 Korinthe 7, vers 5. Hij spoort christelijke echtparen aan normale intieme betrekkingen te hebben, maar hij zegt in 1 Korinthe 7:5:

Onthoud elkaar de seks niet, behalve als jullie dat samen voor een tijdje afspreken, zodat jullie je op vasten en bidden kunnen richten, en kom daarna weer bij elkaar, zodat satan jullie niet verleidt omdat jullie je niet kunnen beheersen.

Paulus ziet dus zelfs dat er momenten zijn waarop een man en zijn vrouw samen zouden afspreken dat ze wilden vasten en bidden. Ze zouden zich dan zowel van voedsel onthouden als van hun normale huwelijksbetrekkingen.

Toen David voor Saul vluchtte en bij de tabernakel kwam om voedsel te vragen, zei de priester:

De priester antwoordde David en zei: Er is geen gewoon brood voorhanden, maar er is wel heilig brood, als de jongens zich maar van de vrouwen onthouden hebben.

1 SAMUEL 21:5

en David was geen priester. David zei:

Nou, dan neem ik dat toch wel.

En de priester zei:

Nou, als jij en je mannen niet met een vrouw naar bed zijn geweest.

David zei:

David antwoordde de priester en zei tegen hem: Jazeker, wij hebben ons gisteren en eergisteren van vrouwen onthouden. Toen ik eropuit trok, waren de voorwerpen van de jongens heilig. En het is in zekere zin gewoon brood, temeer omdat er vandaag ander brood in de vaten geheiligd zal worden.

1 SAMUEL 21:6

En dus gaf de priester hem het brood.

Het zich onthouden van de huwelijksgemeenschap was een vorm van reiniging. Hoewel David geen priester en geen Leviet was, kreeg hij toch het heilige brood te eten. De bredere Bijbelse context vermeldt dat dit brood normaal voor de priesters bestemd was; de spreker verbindt de hier gemaakte uitzondering met het feit dat David en zijn mannen al enige tijd geen omgang met vrouwen hadden gehad. En zo was dit hier een bepaling om hen voor te bereiden op het ontvangen van de wet.

22

God daalt neer op de berg Sinai

Toen gebeurde het op de derde dag, in de ochtend:

En het gebeurde op de derde dag, toen het morgen werd, dat er op de berg donderslagen, bliksemflitsen en een zware wolk waren, en zeer sterk bazuingeschal, zodat al het volk dat in het kamp was, beefde. Mozes leidde het volk uit het kamp, God tegemoet. Zij stonden onder aan de berg. De berg Sinai was geheel in rook gehuld, omdat de HEERE er in vuur neerdaalde. De rook ervan steeg omhoog als de rook van een oven, en heel de berg beefde hevig. Het bazuingeschal werd gaandeweg zeer sterk. Mozes sprak en God antwoordde hem met een stem.

EXODUS 19:16-19

Aanvankelijk sprak God met een hoorbare stem tot hem, zoals we hebben gezien, zodat het volk het kon horen. Toen daalde Jahweh neer op de berg Sinai, op de top van de berg. Jahweh riep Mozes naar de top van de berg en Mozes ging naar boven. De HEERE zei tegen Mozes:

De HEERE zei tegen Mozes: Ga naar beneden, waarschuw het volk! Anders zullen zij doordringen tot de HEERE om Hem te zien en zullen velen van hen vallen. Ook de priesters, die tot de HEERE naderen, moeten zich heiligen; anders zal de toorn van de HEERE over hen losbarsten.

EXODUS 19:21-22

Hier worden priesters genoemd, hoewel er nog geen priesterschap was ingesteld. Dat zou hierna worden ingesteld met de familie van Aäron. Maar in een patriarchale samenleving dienden de hoofden van de huishoudens, zoals Job dat deed, als priester

van het huishouden. Op deze heilige plaats functioneerden de hoofden van de huishoudens dus ongetwijfeld als priesters: ze brachten offers, enzovoort. Het was daarom terecht om hen priesters te noemen.

Mozes zei:

Toen zei Mozes tegen de HEERE: Het volk kan de berg Sinaï niet beklimmen, want U hebt ons Zelf gewaarschuwd door te zeggen: Grens de berg af en heilig hem.

EXODUS 19:23

Met andere woorden, God zei:

U moet voor het volk een grens stellen rondom de berg door te zeggen: Wees op uw hoede dat u de berg niet beklimt of ook maar de voet ervan aanraakt. Ieder die de berg aanraakt, zal zeker gedood worden. Geen hand mag hem aanraken, want hij zal zeker gestenigd of met pijlen doorschoten worden. Of het nu een dier of een mens is, hij mag niet blijven leven. Pas als de ramshoorn een langgerekte toon laat horen, mogen zij de berg beklimmen.

EXODUS 19:12-13

Mozes zei:

Nee, we hebben tegen ze gezegd dat ze dat niet moesten doen.

Ja, alsof dat zal helpen. Hun was ook gezegd dat ze er op de zevende dag niet op uit mochten gaan om te verzamelen. Hun was ook gezegd dat ze het manna niet tot de volgende ochtend mochten bewaren. Bij alles wat hun werd opgedragen, waren ze ongehoorzaam. God kende het volk beter dan Mozes, denk ik.

God zei:

De HEERE zei tegen hem: Ga, daal af, en daarna moet u naar boven klimmen, u met Aäron bij u, maar laat de priesters en het volk niet doordringen om naar de HEERE op te klimmen, anders zal Zijn toorn over hen losbarsten.

EXODUS 19:24

Toen ging Mozes naar het volk toe en sprak tot hen.

23

Gods stem, de wet en Israëls ongehoorzaamheid

We zijn nu zover dat God Zijn wet kan geven, en daar komen we op terug. Maar we hebben hier niet alleen de Tien Geboden. We hebben ook een heleboel wetten die gegeven zullen worden. In eerste instantie vormen de hoofdstukken 20 tot en met 23 het hoofdgedeelte van de eerste wetten die gegeven worden. Daarna volgt er materiaal over de tabernakel, dat het grootste deel van de rest van Exodus in beslag neemt.

De wet werd bij de berg gegeven. Het is niet helemaal duidelijk, maar het lijkt erop dat de Tien Geboden met donderende stem vanaf de berg werden uitgesproken en dat het volk ze met eigen oren hoorde. Nadat de Tien Geboden gegeven waren, zei het volk in vers 18 tot en met 21 van hoofdstuk 20 tegen Mozes:

En heel het volk was getuige van de donderslagen, de bliksems, het bazuingeschal en de rokende berg. Toen het volk dit zag, sidderden zij en bleven op een afstand staan. Zij zeiden tegen Mozes: Spreekt ú met ons, dan zullen wij luisteren, maar laat God niet met ons spreken, anders sterven wij. Mozes zei tegen het volk: Wees niet bevreesd, want God is gekomen om u op de proef te stellen en opdat de vreze voor Hem u voor ogen staat, opdat u niet zondigt. Het volk bleef op een afstand staan, maar Mozes naderde tot de donkere wolk, waar God was.

EXODUS 20:18-21

Het klinkt er dus naar dat de Tien Geboden het enige deel van de wet waren waarbij Israël als volk daadwerkelijk de stem van God hoorde spreken. Maar dat zou genoeg moeten zijn. Dat zou indrukwekkend moeten zijn. Toch is het interessant dat ze een gouden kalf maakten zodra Mozes de berg opging om met God te spreken. Dat is een overtreding van het eerste en het tweede gebod, die ze God met hun eigen oren hadden horen uitspreken. Deze mensen waren geestelijk afgestompt, maar naar ik vermoed niet meer of minder dan de gemiddelde heiden onder vergelijkbare omstandigheden zou zijn.

Deze mensen waren voortdurend een beproeving voor God en voor Mozes, maar Hij bleef hun een kans geven. Dat Hij hun Zijn wetten gaf, was Zijn manier om hun een kans te geven betere mensen te worden. Maar ze hielden zich niet aan Zijn wetten. Daarom moest Hij uiteindelijk de op stenen geschreven wetten vervangen door wetten die op harten geschreven zijn. Dat heeft Hij in het nieuwe verbond gedaan, zoals we in Jeremia lezen.

We stoppen hier, want dit is een natuurlijk punt om te stoppen. We komen terug bij de wet in hoofdstuk 20.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Exodus 18:1
- Exodus 4:18
- Exodus 18:2-3
- Exodus 18:4
- Exodus 2:21
- Exodus 18:5
- Exodus 18:6-11
- Jesaja 52:5
- Exodus 18:12
- Exodus 18:15-16
- Exodus 18:17-23
- Exodus 18:24-27
- Exodus 19:1
- Exodus 19:3-6
- Johannes 4:22
- Maleachi 3:16-17
- Maleachi 3:1
- Maleachi 3:2
- Openbaring 6:16
- Openbaring 6:17
- Maleachi 3:17
- 1 Petrus 2:9-10
- Filippenzen 3:3
- Exodus 19:5
- Mattheüs 21:43
- Exodus 19:6
- Exodus 19:7

- Efeze 5:22-24
- Efeze 5:32
- Jeremia 31:31-32
- Exodus 19:9
- Exodus 19:10-13
- 1 Thessalonicenzen 4:16
- Exodus 19:14-15
- 1 Korinthe 7:5
- 1 Samuel 21:5
- 1 Samuel 21:6
- Exodus 19:16-19
- Exodus 19:21-22
- Exodus 19:23
- Exodus 19:12-13
- Exodus 19:24
- Exodus 20:18-21

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.